

4.
TILL ÅHÖRANDE AV DET OFFENTLIGA FÖREDRAG

VARMED

PROFESSORN I

ANTIKAENS HISTORIA MED GREKISKA OCH ROMERSKA LITTERATUREN
FILOSOFIEDOKTORN

JOHANNES SUNDWALL

DEN 3 MARS 1922

TILLTRÄDER SITT ÄMBETE

INBJUDAS

VETENSKAPENS GYNNARE, IDKARE OCH VÄNNER

VÖRDSAMT

AV

HUMANISTISKA FAKULTETENS VID ÅBO AKADEMI

DEKANUS

PER OLOF VON TÖRNE

ÅBO 1922

ÅBO TRYCKERI OCH TIDNINGS AKTIEBOLAG

Önskan att se den antika kulturen och de klassiska språken representerade vid Akademien gjorde sig gällande omedelbart efter begynnelsen av dess verksamhet. Från ingången av dess första lästermin, vårterminen 1919, tilldelades docenten vid Helsingfors universitet Johannes Sundwall, som ock förordnats att sköta lektoratet i latin, förordnande att vid Akademien hålla föreläsningar i gamla tidens historia. Samtidigt, eller den 18 januari 1919, beslöt Konsistorium ingå till Delegationen med en hemställan om att docenten Sundwalls anställning vid Akademien skulle erhålla formen av en extraordinarie professur och att förty en dylik professur skulle inrättas i Gamla tidens historia och latinska språket, till vars innehavare docenten Sundwall borde kallas. Av professorerna vid Helsingfors universitet F. W. Gustafsson och I. A. Heikel anhöll Konsistorium om sakkunnigutlåtanden, vilka ock inkommo. Sedan emellertid under våren en donation tillkommit, bärande namnet „Rafael Ahlströms fond“, beslöt Konsistorium vända sig till Delegationen med förslaget att vid Akademien måtte inrättas en rörlig extraordinarie professur inom humanistiska fakulteten, avlönad med medel ur den nya fonden; och sedan detta förslag bifallits, ingick Konsistorium den 22 november 1919 på framställning av Humanistiska fakulteten till Kansler med en hemställan om att den nyinrättade rörliga extraordinarie professuren nu skulle ägnas

den klassiska fornkonskapen samt att till dess innehavare måtte utses docenten Sundwall. Med bifall till denna Konsistoriets hemställan resolverade Kansler den 20 december samma år, att den nya lärostolens område skulle utgöra Gamla tidens historia och kallade Kansler docenten Sundwall till dess innehavare.

Sedan under höstterminen 1920 inom Konsistorium förslag väckts om införande av sådan undervisning i latin, som erfordrades för erhållande av betyget approbatur i filosofiekandidatexamen och ett i sådan riktning gående förordnande även tilldelats e. o. professorn Sundwall, uppstod tanken på den rörliga e. o. professurens utvidgande därhän, att den skulle omfatta antikens historia med grekiska och romerska litteraturen. Hemställan i sådant avseende avgick ock till Kansler enligt konsistoriebeslut av den 11 december 1920. Sakens avgörande fördröjdes emellertid därigenom, att Humanistiska fakulteten, som under året till följd av en medlems bortavaro ej var beslutför, saknat möjlighet att ägna ärendet förberedande behandling. Sedan Kanslers tillstånd till fakultetens komplettering genom adjunktion utverkats, kunde fakulteten skrida till prövning i saken och avlämnade däri ett utförligt alternativt förslag, gående ut på, att antingen den bestående e. o. professurens område måtte utvidgas, eller ock en ny ordinarie professur i Antikens historia med grekiska och romerska litteraturen måtte inrättas. Med omfattande av detta förslag utvecklade Konsistorium samma synpunkter i en till Akademiens Kansler ställd skrivelse av den 10 juni 1921, vari det föreslog, för att möjliggöra införandet i Humanistiska fakultetens läroplan av sådan undervisning i latin och grekiska, att vitsord i dessa språk i filosofiekandidatexamen bleve möjliga, det läroområdet för den rörliga extraordinarie professuren i Gamla tidens historia skulle utvidgas därhän att omfatta jämväl de klassiska språken, latinet och grekiskan, eller att den rörliga extraordinarie professuren måtte ombildas till en dylik rörlig ordinarie professur; därest sagda förslag icke omedelbart kunde genomföras borde den dittillsvarande extraordinarie professuren till en början utvidgas på nyssnämnt sätt. Med hänsyn till att förslaget endast avsåg en provisorisk lösning av den föreliggande frågan ävensom därtill att någon annan utväg att fylla det trängande behovet av lärare med examinationsrätt i de klassiska språken ej syntes vara för handen förklarade Kansler den 9 juli sig kunna enas om Konsistoriets förslag.

Vid möte den 5 december anmäldes för Akademiens Delegation, att en person, som önskat icke bliva namngiven, förbundit sig att i tre års tid årligen tillskjuta

ett för den tilltänkta professurens upprätthållande utöver tillbudsstående tillgångar nödigt penningbelopp. Härpå fattade Delegationen beslutet att ombilda den rörliga extraordinarie professuren i Gamla tidens historia till en rörlig ordinarie professur samt att första gången fastställa dennas läroområde att vara *Antikens historia med grekiska och romerska litteraturen*.

En av Humanistiska fakulteten på grund av sakkunnigutredning tidigare gjord hemställan om extraordinarie professorn Sundwalls utnämning till innehavare av den nya ordinarie professuren, för den händelse den bleve inrättad, insändes nu åtföljd av Konsistoriets förord omedelbart till Kansler, vilken den 20 december biföll hemställan och utnämnde e. o. professor Sundvall till professor i Antikens historia med grekiska och romerska litteraturen, under anförande av att professorn Sundwall enligt vad han funnit framgå besatt de egenskaper, som i Akademiens grundstadgar förutsattes för kallande av vetenskapsman till professorsämbete.

Professor Sundwall tillträder sitt ämbete med ett föredrag om *„Världsfredstanken i antiken“*.

Åbo i februari 1922.

PER OLOF VON TÖRNE.

Om sin levnad och tidigare verksamhet har professor Sundwall lämnat följande uppgifter:

JOHANNES SUNDWALL är född i Nykarleby den 15 november 1877; föräldrar: seminariedirektorn Fredrik Wilhelm Sundwall och hans maka Fanny Augusta, född Sjöman. Genomgick fyrklassiga elementarskolan i Ekenäs och därefter Svenska normallyceum i Helsingfors. Blev student vid Helsingfors universitet den 16 maj 1895 som medlem av Nyländska avdelningen. Avlade filosofiekandidatexamen den 30 november 1901 samt filosofielicentiatexamen den 9 mars 1906. Erhöll filosofiemagistervärdighet utan solenn promotion den 21 oktober 1903 samt filosofiedoktorsvärdighet utan solenn promotion den 15 mars 1906. Utnämndes till docent i Gamla tidens historia den 17 juni 1907. Erhöll på begäran avsked från nämnda docentur den 26 januari 1920. Utnämnd till extraordinarie professor i Gamla tidens historia vid Åbo Akademi den 22 december 1919. Utnämnd till professor i Antikens historia med grekiska och romerska litteraturen vid Åbo Akademi den 20 december 1921.

Auskulterade vid Svenska normallyceum läsåret 1901—1902. Avlade pedagogieexamen den 28 maj 1903. Tjänstgjorde som lärare i latin vid Läroverket för gossar och flickor i Helsingfors höstterminen 1904, som vikarierande lärare i historia vid Svenska normallyceum vårterminen 1911, som lärare i latin vid Läroverket för gossar och flickor läsåret 1911—12, som vikarie för överläraren i klassiska språk vid Svenska normallyceum läsåret 1911—12, som biträdande lärare i klassiska språk och gamla tidens historia vid Königl. Kaiserin Augusta Gymnasium i Berlin-Charlottenburg april—augusti 1915, som tjänstförrättande lektor i latin vid Åbo Akademi vårterminen 1919, läsåret 1919—20, 1920—21 samt höstterminen 1921.

Var vinterterminen 1903—04 inskriven vid universitetet i München, från januari till augusti vid universitetet i Berlin. Vistades våren och hösten 1906 i Berlin för vetenskapliga arbeten vid biblioteken därstädes, sommaren 1907 vid myntkabinettet i Berlin, julferien 1907—08 i Petersburg vid Eremitagets myntavdelning i ett vetenskapligt uppdrag. Vistades med reseunderstödet å stat från augusti 1908 till augusti 1909 i Grekland, företrädesvis Athén, i och för epigrafiska och arkeologiska forskningar, var Helsingfors universitets representant vid arkeologkongressen i Cairo april 1909. Vistades höstterminen 1910 i Berlin för vetenskapliga arbeten, samt julferien 1911—12 i Petersburg och Moskva. Vistades med det Rosenbergska stipendiet från hösten 1912 till hösten 1913 i Wien, 1913—17 i Berlin, bereste våren 1913 och våren 1914 Kreta och Smyrnatrakten i Mindre Asien, arbetade hösten 1917 och våren 1918 i Upsala vid Karolinabiblioteket samt somrarna 1918, 1919, 1920, 1921 vid biblioteken i Berlin och Jena. Hållit föredrag inför lärda sällskap: Eranos i Wien 1913, Klassiska föreningen i Upsala 1918 och Archäologische Gesellschaft i Berlin sommaren 1921.

Kallad till ledamot av Finska Vetenskaps societeten 1911, till korresponderande ledamot av kejs. tyska arkeologiska institutet 1913 samt till korresponderande ledamot av kejs. österrikiska arkeologiska institutet 1913. Medlem av Archäologische Gesellschaft i Berlin och Hellenic Society i London.

Innehar frihetskorset av fjärde klass.

VETENSKAPLIGA PUBLIKATIONER:

- „Zeitbestimmung einer Inschrift“, i *Rhein. Museum* LX (1905). 2 sid.
- „Bemerkungen zur Prosopographia Attica“ I—V, i *Klio* V. VI. VII. IX. (1905--9). 16 sid.
- Epigraphische Beiträge zur sozialpolitischen Geschichte Athens im Zeitalter des Demosthenes*, akademisk avhandling för vinnande av filosofielicentiatgrad. Leipzig 1906. 94 sid. Gr. 8:o (också som Beiheft IV till *Klio*).
- De institutis reipublicae Atheniensium post Aristotelis aetatem commutatis* I. (*Acta Soc. Scient. Fenn.* Tom. XXXIV, 1906). Helsingfors 1906. 26 sid. 4:o.
- Untersuchungen über die attischen Münzen des neueren Stiles.* (Öfversigt af *Finska Vetenskaps-Societets Förhandlingar*. Bd. XLIX—L, 1906—8). Helsingfors 1908. 240 sid. 8:o.
- „Über eine neue Serie Διονύσιος—Δημόστρατος“, i *Zeitschrift für Numismatik* 1907. 2 sid.
- „Grekisk historieforskning i nyare tid, i *Finsk Tidskrift* 1907. 7 sid.
- „Aurinkovuosi kreikkalaisilla“, i *Historiallinen Aikakauskirja* 1908. 8 sid.
- „Zur Basisinschrift des delphischen Wagenlenkers“, i *Journal internat. d'archéologie numismat* 1908. 3 sid.
- „Inschriften aus Athen“, i *Mitteilungen d. deutschen archäol. Instit.*, Athen 1909. 8 sid.
- Recension i *Berliner philol. Wochenschrift* av Roussel, Les athén. ment. dans les inscr. dél 1909. 5 sid.
- „Ἀττικὴ ταμιακὴ ἐπιγραφή“ i *Εφημ. ἀρχ* 1909. 14 sid.
- „Zwei attische Dekrete“, i *Philologus* 1909. 4 sid.
- Nachträge zur Prosopographia Attica* (Öfversigt af *Finska Vetenskaps-Societets Förhandlingar*. Bd. LII, 1909—10, afd. B. N:o 1). Helsingfors 1910. 177 sid. 8:o.
- Zur Frage von dem neunzehnjährigen Schaltzyklus in Athen.* (Samma serie och band, afd. B. N:o 3). Helsingfors 1910. 22 sid.
- „Eine neue Seeurkunde“ i *Mitteilungen d. deutschen archäol. Instit.* Athen 1910 23 sid.
- „Inventar s Afinskago Akropolja“, i *Zurnal Min. Narod. Prosvjäsčenija*, Petersburg 1910. 8 sid.
- „Om den nyaste ståndpunkten i etruskerfrågan“, i *Svenska Litt. sällsk. Skrifter*, Tom. C., 1911. 4 sid.
- „Zu den karischen Inschriften und den darin erhaltenen Namen“, i *Klio* XI (1911). 17 sid.
- Personhistoriska artiklar (c. 220 stycken) i *Pauly-Wissowa, Realencykl. d. klass. Altertumswiss.*
- „Njezdannija afinskija nadpisi“, i *Zurnal. Min. Narod. Prosvjäsčenija.*, Petersburg 1912. 15 sid.
- Die einheimischen Namen der Lykier nebst einem Verzeichnisse kleinasiatischer Namenstämme* (*Klio*, Beiheft XI). Leipzig 1913. 309 sid. Gr. 8:o.
- „Ein neuer Prokonsul Vindicianus“, i *Jahreshefte d. österreich. archäol. Instit.*, 1912. 4 sid.
- „Viimeiset jäljet eräästä hävinneestä kansanheimosta“, i *Hist. tutkim. Danielson-Kalmarin täytt. 60 vuotta.* 1913. 12 sid.
- „Fragmente attischer Verwaltungsurkunden“, i *Jahreshefte d. österreich. archäol. Instit.* 1913. 20 sid.

Über die vorgriechische lineare Schrift auf Kreta. (Öfversigt af Finska Vetenskaps-Societetens Förhandlingar. Bd. LVI, 1913—14. Afd. B. N:o 1). Helsingfors 1914. 36 sid. 8:o.
Kreikan historia i Maailman historia, Kreikka I—III. V. VI. VII. Helsingfors 1914. 148 sid. 4:o.

„Die kretische Linearschrift“, i *Jahrb. d. deutschen archäol. Instit.* 1915. 24 sid.
Weströmische Studien. Berlin 1915. 164 sid. 8:o.

„Liste athenischer Marinebesatzungen“, i *Archäol. Anzeiger* 1915. 16 sid.

Abhandlungen zur Geschichte des ausgehenden Römertums. (Öfversigt af Finska Vetenskaps-Societetens Förhandlingar. Bd. LX, 1917—18. Afd. B, N:o 2). Helsingfors 1919. 319 sid. 8:o.

„Theoderik den Stores inrikespolitik“, i *Historisk Tidskrift för Finland*, 1918. 16 sid.

„De sista romarinnorna“. (*Öfversigt af Finska Vetenskaps-Societetens Förhandlingar. Bd. LXI, 1918—19; Afd. B. N:o 3*). 8 sid.

Der Ursprung der kretischen Schrift. (Acta Acad. Aboens. 1, 2). Åbo 1920. 25 sid. 8:o.

Zur Deutung kretischer Tontäfelchen. (Acta Acad. Aboens. II, 3). Åbo 1920. 12 sid. 8:o.

ANDRA PUBLIKATIONER:

Kring Jägarbataljonen. Helsingfors 1919. 185 sid. 8:o.

Ett antal uppsatser och anmälningar i *Finsk Tidskrift*, *Åbo Akademis Årsskrift*, *Åbo Underrättelser*, *Svenska Dagbladet*, m. fl.